

Rammeaftale 2025-26

Politisk aftale om udvikling, koordinering og styring på det specialiserede social- og specialundervisningsområde i Midtjylland

Indhold

Forord	3
Overblik	4
Udvikling og koordinering	4
Udviklingsområde	6
Mental sundhed og psykiatri	6
Fælles fokus på borgere med komplekse udfordringer	8
Overgang fra unge- til voksenområdet	10
Styring og økonomi	12
Styringsaftale 2025-26	12
Lands – og landsdelsdækkende tilbud og sikrede afdelinger	14
Tværregional koordinering	14
Bilag til Rammeaftale 2025-26	16
Kontakt	17

Forord

Rammeaftalen 2025-26 sætter retningen for samarbejdet mellem de midtjyske kommuner og Region Midtjylland om udvikling af faglige indsatser og koordinering af kapacitet og styring på det specialiserede social- og specialundervisningsområde i Midtjylland. Retningen er politisk sat med indspil fra kommunerne og regionen.

Med aftalen er der lagt op til et endnu tættere samarbejde på tværs af kommunerne og regionen i en tid, hvor behovet for hjælp og støtte er stigende, samtidig med at de økonomiske rammer er udfordrede. Det fordrer et stærkt samarbejde, hvor borgernes tilværelse og livskvalitet er i centrum.

I Rammeaftalen 2025-26 er der fortsat fokus på den nære psykiatri og mental sundhed og den fælles indsats for at hjælpe borgere, der har psykiatriske udfordringer og/eller diagnoser. Stadig flere, særligt unge borgere mistrives og har ondt i livet, og dem skal vi hjælpe og støtte, så de kommer godt videre.

Samtidig vil vi gå i endnu tættere dialog med hinanden om, hvordan vi i fællesskab får udviklet tilbud til den voksende gruppe af borgere med komplekse problemstillinger, der har brug for højt specialiserede tilbud. Det er tilbud, den enkelte kommune ofte ikke selv kan levere, da de kræver en særlig

specialisering, og hvor der derfor er brug for et stærkere samarbejde for at sikre udvikling og udbygning af også højt specialiserede tilbud.

Endelig vil vi sætte fokus på overgangen fra det at være ung til det at være voksen. Den enkelte borger mærker ofte ikke selv, at vedkommende bliver voksen, men lovgivningen og rammerne om borgeren kan være meget anderledes. For unge, der befinder sig i udsatte positioner, gælder det, at overgangen til voksenlivet kan være en særlig sårbar periode, hvor der bl.a. skal træffes væsentlige beslutninger for borgerens voksenliv. Derfor har vi fokus på at lette overgangen fra barn til voksen for den enkelte borger mest muligt.

Vi ser frem til samarbejdet om at udfolde rammeaftalens visioner og initiativer til konkret handling og vil takke alle jer, der er med til at give rammeaftalen liv og værdi lokalt her i Midtjylland.

Med venlig hilsen

Torben Hansen
Formand for KKR Midtjylland

Ib Lauritsen
Næstformand for KKR Midtjylland

Overblik

Udvikling og koordinering

Det er kommunernes ansvar at koordinere det specialiserede social- og specialundervisningsområde i samarbejde med regionen. Denne koordination foregår via rammeaftalen, som indeholder aftaler om fælles udviklingstiltag, kapacitet og styring på det sociale område.

I de midtjyske kommuner oplever vi overordnet set, at der er sammenhæng mellem udbud og efterspørgsel på det specialiserede område. Der er dog målgrupper, hvor det kan være vanskeligt at finde det rette tilbud. Dette gælder især for borgere med særlig komplekse udfordringer. Samtidig har vi en opmærksomhed på, at efterspørgsel ikke alene omhandler antallet af pladser, men også, at tilbudsviften fagligt set afspejler det, der efterspørges. I de midtjyske kommuner og Region Midtjylland prioriterer vi at samle kræfterne og sætte fokus på tre udviklingsområder i Rammeaftalen 2025-26. Det drejer sig om:

- Mental sundhed og psykiatri
- Borgere med komplekse udfordringer
- Overgangen fra børne- og ungeområdet til voksenområdet

På disse områder vurderer vi, at der er brug for en ekstra tværsektoriel og tværkommunal indsats i de kommende år. Her øn-

sker vi at skærpe videns- og evidensarbejdet, samt styrke vores handlekraft, så der skabes nye tiltag, der imødekommer den efterspørgsel og det udviklingsbehov, vi ser.

De fælles udviklingsområder er beskrevet på de følgende sider, og sætter retningen for de kommende års tværsektorielle samarbejde på det specialiserede socialområde i Midtjylland. Udviklingsområderne vil blive udmøntet i aftaleperioden via konkrete initiativer. Ved aftaleperiodens start udarbejdes en arbejdsplan.

Kompetenceudvikling og rekruttering

Vi har en fælles udfordring på det specialiserede socialområde med at skaffe tilstrækkelig arbejdskraft og de rette kompetencer til at løse opgaverne. Derfor sætter vi fokus på rekruttering, fastholdelse og kompetenceudvikling og på, hvordan vi kan løse opgaver på en ny og mere effektiv måde.

Nationale initiativer

De nationale initiativer på det sociale område i form af Ekspertudvalget på Socialområdetets rapport (Anbefalinger til en bæredygtig faglig og økonomisk udvikling på socialområdet 2024), aftaler på Christiansborg i form af Rammeaftalen på handicapområdet og psykiatriens 10 års plan skal løbende

adresseres i vores fælles indsats for at skabe de bedst mulige tilbud til borgerne på det specialiserede socialområde.

Styring og økonomi

Rammeaftalen sætter rammerne for styring af økonomi- og kapacitetsudviklingen på de tilbud, der er omfattet af aftalen. Dette sker gennem styringsaftalen, hvis primære formål er at beskrive principperne for finansiering, takstberegning og aftaler om køb og salg af pladser for kommunale og regionale tilbud i den midtjyske region.

Rammeaftalens mål og vision for borgerne

Samarbejdet på det specialiserede social- og specialundervisningsområde i Midtjylland kendetegnes ved, at det gør en forskel for borgerne. Vi arbejder sammen på tværs af de midtjyske kommuner og Region Midtjylland for:

- At borgeren har størst muligt ansvar og indflydelse på eget liv med fokus på livskvalitet og mestring
- At indsatser hænger sammen og skabes sammen med borgeren - hele vejen rundt
- At borgerens ressourcer kommer i spil og skaber værdi i en tidlig og fokuseret indsats
- At alle er en del af et fællesskab

Samarbejdet skal sikre høj kvalitet i tilbuddene til alle målgrupper. Både for borgere med potentiale for rehabilitering og øget mestring og for borgere med varigt støttebehov.

Udviklingsområde

Mental sundhed og psykiatri

Stadig flere borgere rammes af psykiske lidelser, hvilket har store konsekvenser både for den enkelte og for pårørende. Samtidig giver mange børn og unge udtryk for, at de mistrives. Løsninger kræver et fortsat fælles fokus på at forbedre og udvikle den nære psykiatri mellem kommuner, region, almen praksis og civilsamfundet.

Den nære psykiatri - forstået som indsatser, der retter sig mod den enkeltes hverdagsliv - spiller en afgørende rolle, når psykisk sygdom skal forebygges, når borgere skal komme sig efter en psykisk sygdom, og når borgere skal mestre hverdagen med en psykisk sygdom. Vi skal derfor bygge videre på det arbejde, der er igangsat i det midtjyske i regi af rammeaftalen på det specialiserede socialområde og i sundhedsaftalen samt nationalt i 10-årsplan for psykiatrien og mental sundhed. I dette arbejde skal der være et øget fokus på socialpsykiatrien og mulige fælles udviklingstiltag. Mental sundhed og psykiatri videreføres derfor som et udviklingsområde i rammeaftalen med særlig fokus i perioden på at forbedre børn og unges mentale sundhed, og på at sikre sammenhæng for børn, unge og voksne, der er blevet ramt af psykisk sygdom.

Fokus på indsatsen for at forbedre børn og unges mentale sundhed

Det er i det nære, at vi skal arbejde med at øge den mentale sundhed hos børn og unge og skabe fælles løsninger, der kan bidrage til at forebygge, at børn og unge potentielt udvikler psykisk sygdom. Det vil vi bl.a. gøre ved at have fokus på initiativer, der fremmer børn og unges mentale sundhed og trivsel, og ved at sætte målrettet ind med sammenhængende indsatser til børn og unge, der udviser tegn på psykisk mistrivsel.

Fokus på sammenhæng for mennesker med svær psykisk sygdom – både børn, unge og voksne

Borgere, der bliver ramt af psykiske lidelser, har ofte kontakt med flere forvaltninger i kommunen, med praktiserende læge og med den regionale psykiatri på samme tid. Det er derfor vigtigt, at vi sikrer sammenhængende løsninger for målgruppen. Det vil vi bl.a. gøre ved at skabe sammenhæng for borgeren på tværs af sektorer, og på tværs af de kommunale forvaltninger ved at have fokus på koordination, tydelighed på rolle- og ansvarsfordeling, forventningsafstemning og videndeling.

Udviklingsområde

Fælles fokus på borgere med komplekse udfordringer

Vi oplever fortsat et stigende antal borgere med komplekse udfordringer på både børne-unge- og voksenområdet. Områder og målgrupper, hvor vi er udfordret i at finde de rette tilbud til borgerne, går igen fra tidligere rammeaftaler. Vi skal derfor tænke i mere langsigtede løsninger og strategier, der går ud over de to år, som rammeaftalen løber. Borgere med komplekse udfordringer videreføres derfor som et udviklingsområde i rammeaftalen.

I Rammeaftalen 2025-26 sætter vi i de 19 midtjyske kommuner og i Region Midtjylland i fællesskab fokus på langsigtet kapacitetsplanlægning på tværs af kommuner og region. Dette for at sikre de rette tilbud til borgere med komplekse udfordringer, herunder borgere med udviklingshæmning og psykiatriske udfordringer samt udadreagerende adfærd. Herudover fremgår det af Ekspertudvalgets rapport samt DASSOS' analyse af udgiftsudviklingen på det specialiserede socialområde i Midtjylland, at udgiftsvæksten er drevet af botilbuddene, hvilket understøtter behovet for kapacitetsplanlægning.

Visionen er fortsat via et konstruktivt samarbejde at arbejde videre med de opnåede erfaringer fra den foregående rammeaftaleperiode, hvor vi arbejder på at udvikle tilbudsviften på et videns- og evidensbaseret grundlag og med en kobling til den

nationale kontekst i form af Ekspertudvalget på Socialområdets rapport og Rammeaftalen på handicapområdet samt psykiatriens 10 års plan.

Vi vil fortsætte dialogen mellem kommuner og region, men også kommunerne imellem, for at fastholde og udbygge det gode samarbejde på socialområdet. Det er vigtigt for os at invitere handicaporganisationer og andre centrale aktører med ind i denne dialog.

Børne- og ungeområdet

Der er fortsat behov for at udvikle tilbudsviften til børn og unge med komplekse udfordringer, herunder børn og unge med autisme, spiseforstyrrelser og selvskadende adfærd, udadreagerende adfærd og komplekse/multiple diagnoser.

Børn og unge med komplekse udfordringer kan have behov for støtte fra mange aktører, som foruden de pårørende tæller praktiserende læge, tilbud i den kommunale socialpsykiatri og/eller den regionale psykiatri og indsatser centreret om dagligdagen i forhold til undervisning, beskæftigelse og fritidsliv. Vi ønsker fortsat at arbejde tæt sammen på tværs om løsninger og ideer til, hvordan vi i fællesskab mellem kommuner og region kan styrke tilbud og sammenhæng for børn og unge med

komplekse udfordringer. Videndeling skal være en integreret del af arbejdet med udviklingsområdet. Vi vil desuden øge fokus på tidlige og forebyggende indsatser, så der sættes tidligt ind med kvalificerede indsatser, der understøtter barnets eller den unges udvikling, når der opleves begyndende trivselsudfordringer.

Voksenområdet

Flere kommuner oplever en stigning i antallet af borgere med komplekse udfordringer i form af flere samtidige diagnoser. Der er tale om forskellige kombinationer af problemstillinger inden for autisme, udadreagerende adfærd, psykiatri, misbrug, dobbeltdiagnoser, udviklingshæmning og hjerneskade mv.

Samtidig kan det være vanskeligt at finde egnede tilbud til borgere med komplekse udfordringer, da de ofte har særlige støttebehov og brug for indsatser på tværs af sektorer. Det betyder, at kommunerne ofte må benytte sig af private tilbud. Det har blandt andet medført en stigende tendens til omkostnings-tunge enkeltmandsforanstaltninger, som kommunerne kender som dyre enkeltsager.

Vi ønsker fortsat at arbejde tæt sammen om løsninger og ideer til, hvordan vi i fællesskab mellem kommuner og region kan

skabe nye typer af tilbud og løsninger til voksne borgere med komplekse udfordringer. Videndeling skal være en integreret del af arbejdet med udviklingsområdet.

I forbindelse med udmøntningen af udviklingsområdet på voksenområdet fortsætter vi arbejdet med kapacitetsplanlægning. Vi vil bl.a. bygge videre på de opnåede erfaringer fra den fælles kommunale koordinering i forbindelse med ansøgningsrunden til lånepuljerne for 2025 og 2026, samt erfaringerne fra vores udviklingsarbejde med kapacitetsanalyse.

Overgang fra unge- til voksenområdet

”Overgangen fra børne- og ungeområdet til voksenområdet” er et nyt udviklingsområde, som vi ønsker at sætte særligt fokus på i Rammeaftale 2025-26. For unge, der befinder sig i udsatte positioner, gælder det, at overgangen til voksenlivet kan være en særlig sårbar periode. Her skal man blandt andet træffe nogle væsentlige og betydningsfulde valg, som ofte har stor betydning for ens voksenliv, herunder beslutninger i forhold til uddannelse, beskæftigelse, egen bolig mv.

Overgangen kan være en udfordring af flere årsager. Først og fremmest bliver den unge myndig og skal som udgangspunkt selv til at bestemme over sit liv. I visse tilfælde skal der udpeges en værge, hvis den unge af forskellige årsager ikke kan træffe beslutninger for sig selv. Desuden går den unge fra at være omfattet af reglerne på børne- og ungeområdet til at være omfattet af voksenbestemmelserne i Serviceloven. Det betyder, at den unge og dennes pårørende skal forholde sig til en ny lovgivningsmæssig ramme og andre regelsæt, fx på uddannelses- eller beskæftigelsesområdet. Overgangen fra barn til voksen indebærer også et skifte i metodiske tilgange fra en børne-metodisk til en voksen-metodisk tilgang.

Det har derfor stor betydning, at overgangen til voksenlivet planlægges i god tid, så der sikres kontinuitet og tryghed om

fremtiden for den unge. Kommunerne skal ifølge Barnets Lov sikre, at en ung, der har en varig og betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller en indgribende kronisk eller langvarig lidelse, får udarbejdet en plan for overgangen til voksenlivet senest, når den unge er 16 år. Planen skal tage udgangspunkt i den unges behov og forudsætninger og omfatte de nødvendige foranstaltninger, der kan sikre en god overgang til et selvstændigt voksenliv.

Den gode overgang – fokus på sammenhæng og helhedsorientering

Visionen er at sikre, at unge med særlige behov får en sammenhængende, helhedsorienteret og effektiv støtte, hvor de undgår en fragmentering af indsatsen, selvstændigheden understøttes, de pårørende inddrages og livskvaliteten for den unge i det hele taget øges.

I Rammeaftalen 2025-26 ønsker vi derfor et tættere tværfagligt- og tværsektorielt samarbejde om løsninger og ideer til, hvordan vi i fællesskab mellem kommuner og region kan styrke tilbud og sammenhæng for unge i forbindelse med overgangen fra børne- og ungeområdet til voksenområdet. I forbindelse med arbejdet med udviklingsområdet indgår erfaringsudveksling, videndeling samt innovationstænkning som en integreret

del af arbejdet. Vi vil drøfte og udveksle metoder og indsatser, herunder tilbud, der danner bro mellem børne- og ungeområdet og voksenområdet, fx tilbud til målgruppen 16-35 år. Og vi vil have fokus på forebyggelse som et centralt aspekt i forbedringen af den gode overgang. Dette ved at identificere potentielle udfordringer tidligt og tage proaktive skridt for at afbøde dem, så den unge ved overgangen er bedre forberedt og klædt på til voksenlivet.

Styring og økonomi

Styringsaftale 2025-26

Rammeaftalen omfatter kommunale og regionale tilbud i den midtjyske region, som anvendes af flere kommuner end driftskommunen.

I Midtjylland er ca. 10.000 pladser inden for det specialiserede social- og specialundervisningsområde omfattet af Rammeaftalen. Rammeaftalen sætter rammerne for styring af økonomi og kapacitetsudviklingen på de omfattede tilbud.

Dette sker gennem styringsaftalen, som beskriver principperne for finansiering, takstberegning og afregning i den midtjyske region. Styringsaftalen fastlægger med andre ord spillereglerne for samarbejdet mellem køber og sælger.

Styringsaftale 2025-26 er bilag 1 til rammeaftalen og kan tilgås via dette link.

Takstafale for perioden 2025-26

De 19 kommuner og Region Midtjylland indgår i forbindelse med fastlæggelsen af Rammeaftalen 2025-2026 følgende aftale om udvikling i taksterne i perioden 2025-26:

1. Taksterne kan ikke stige i perioden
2. Aftalen gælder i 2025 og 2026, med 2024 som basisår

3. De kommuner, som ikke har levet op til de seneste aftaler, tilstræber at det sker i 2025-26
4. Der skal frem mod den næste rammeaftale fra 2027 arbejdes på at udarbejde et nyt fælles styringsredskab som alternativ til den nuværende takstafale
5. Der laves en model, der tager højde for de ekstraordinære lønstigninger udløst af trepartsaftalen

Forhold om udmøntning af takstafalen til administrativt brug er uddybet i styringsaftalen (bilag 1).

Styringsaftale 2025-26 er på de væsentlige punkter en videreførelse af de gældende administrative aftaler om finansiering, takstberegning og afregning.

Standardkontrakter

Med henblik på at styrke kommunernes køberrolle og understøtte kontrakstyringen, er der udarbejdet standardkontrakter på børne- og ungeområdet og på voksenområdet, som kommuner og leverandører kan anvende i forbindelse med køb og salg af ydelser på det specialiserede socialområde.

Kommuner og region har administrativt aftalt, at vi bruger standardkontrakten i Midtjylland.

Lands – og landsdelsdækkende tilbud og sikrede afdelinger

Tværregional koordinatation

I Midtjylland er der en fælles forståelse af, at den enkelte kommune ikke nødvendigvis selv er i stand til at drive specialiserede tilbud og varetage samtlige indsatser, der imødekommer alle borgernes behov. Kommunerne samarbejder derfor med hinanden og Region Midtjylland om at koordinere og sikre, at de fornødne indsatser er til rådighed for borgerne på tværs af kommunegrænserne.

Lands- og landsdelsdækkende tilbud og sikrede afdelinger

Kommunerne har i forbindelse med udarbejdelsen af rammeaftalen ansvaret for at sikre koordinatation nationalt i forhold til de lands- og landsdelsdækkende tilbud og sikrede afdelinger samt den sikrede boform Kofoedsminde. Der findes ti lands- og landsdelsdækkende tilbud samt otte tilbud med sikrede afdelinger på landsplan. De lands- og landsdelsdækkende tilbud er højt specialiserede undervisningstilbud med få borgere i målgruppen. Tilbuddenes udvikling i forhold til kapacitet og belægning er nærmere beskrevet i rammeaftalens bilag 2 ([link](#)), som er et fælles bilag til rammeaftalerne i de fem regioner. Det vurderes, at der er en god sammenhæng mellem kapacitet og belægning på de lands- og landsdelsdækkende undervisningstilbud. I forhold til de sikrede afdelinger opleves der et pres på kapaciteten, og der er ofte venteliste. De sikrede institutioner

har de seneste år oplevet stor efterspørgsel på pladserne, og selv med beslutningen om at åbne flere sikrede pladser i 2022, har det ikke været muligt at imødekomme den stigende efterspørgsel. Der pågår fortsat et arbejde om de sikrede institutioner i regi af KL's Koordinationsforum – herunder også i forhold til spørgsmålet om kapacitet og kapacitetsudnyttelse. I Midtjylland indgår de sikrede institutioner Koglen og Grenen, som drives af Region Midtjylland, i den tværregionale koordinatation.

I forhold til den sikrede boform Kofoedsminde har arbejdsgruppen ”Kofoedsminde og tilbudsstrukturen til domfældte med udviklingshæmning”, som var nedsat i regi af Social- og Indenrigsministeriet, afleveret sin rapport i maj 2024. Rapporten indeholder diverse anbefalinger, herunder anbefalinger om tilvejebringelse af et validt datagrundlag, samarbejde om udslusning, vejledning (VISO) og finansiering.

Centrale udmeldinger fra Socialstyrelsen

Socialstyrelsen har kompetence til at udmelde målgrupper og særlige indsatser, hvor det vurderes, at der er behov for øget koordinatation eller planlægning på tværs af kommuner og regioner for at sikre og videreudvikle den mest specialiserede indsats. Formålet er at sikre, at de nødvendige højt specialiserede indsatser og tilbud tilpasset målgruppens behov er til stede

på nationalt plan og er tilgængelige for kommunerne. I forbindelse med Rammeaftale 2023-24 udsendte Socialstyrelsen to centrale udmeldinger, som kommunerne har afrapporteret på:

- Punktskriftindsatser til børn og unge med alvorlig synsnedsættelse
- Tegnsprogsindsatser til børn og unge med et varigt høretab

Socialstyrelsen har afsluttet behandlingen af begge centrale udmeldinger. På baggrund af afrapporteringerne har Socialstyrelsen vurderet, at der på nationalt plan er en tilstrækkelig koordination, der sikrer det fornødne udbud af højt specialiserede indsatser til målgrupperne. Socialstyrelsen har desuden i 2024 udsendt fornyede behandlinger af de centrale udmeldinger vedrørende:

- Borgere med udviklingshæmning og dom med behov for anbringelse i sikret afdeling
- Udsatte gravide med et skadeligt rusmiddelbrug

Svaret på de centrale udmeldinger koordineres af rammeaftalesekretariatene på vegne af kommunerne. På baggrund af kommunernes svar forventes Socialstyrelsen at træffe beslutning om det videre forløb.

Bilag til Rammeaftale 2025-26

Rammeaftalens bilag

1. Styringsaftale 2025-26
2. Lands- og landsdækkende tilbud og sikrede afdelinger
3. Udviklingsplan, Landsbyen Sølund
4. Organisering af det fælleskommunale samarbejde i Midtjylland
5. Tilbudsviften (gældende takstfil)

Rammeaftalen med bilag kan findes på hjemmesiden:
sekretariatmidtjylland.viborg.dk/social/rammeaftaler/

Kontakt

Fælleskommunalt Social- og Sundhedssekretariat i Midtjylland

Prinsens Alle 5

8800 Viborg

Hjemmeside: **sekretariatmidtjylland.viborg.dk**

Mail: **takst@viborg.dk**

Tlf: **41 71 99 98**

Rammeaftale på det specialiserede social- og specialundervisningsområde for de 19 midtjyske kommuner og Region Midtjylland

